

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

LETO (año) XLIX št. 1-2

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

januar-julij 2004

V letu 1954, 20. februarja, je skupina naših kulturnih pionirjev ustanovila Slovensko kulturno akcijo. Iz duš naših velikanov je prekipevalo, ko so v sli po ustvarjanju v lepoti in slovenstvu poleteli visoko nad celine in morja. Zajemali so iz globokih spominov, sladkih in grenkih, iz neizmerne ljubezni do svojega rodu, a so se odprli v tuji svet....., ki je postal »ves naš«. Nobene tragike ni bilo v njih, le malce domotožja, z obilico zaupanja v Pravico, v lepšo bodočnost Slovenije.

Tako so se s prešerno slastjo podali na pohod iz pozabljenosti v življenje. Niso vedeli, kako dolga bo njihova pot, kje se bodo ustavljali, kdo od njih bo omagal. Njihova vera je bila močnejša od negotovosti, v njih ni bilo strahu pred prihodnostjo. Imenovali so se »generacija brez meja, ki je šla v svet, a ne v tujino«. Do dna duše prepričani, da jim slovenstva nikdar nihče ne bo mogel ukrasti, ker ga nosijo trdno zapečatenega v svojih srcih, so se kmalu prepričali, da »izgnanstvo« in »brezdomstvo« za njih ne obstajata. Lažja jim je postala neznosna vročična klima Buenos Airesa, v Kanadi in Ameriki so jim dolge zime postale milejše, v Tokiju so jim obrodile bolj sladke češnje. Povsod po svetu so se slovenskemu kulturniku vremena jasnila.

V takem vzdušju se je rodila Slovenska kulturna akcija. Razpeta med lepoto in tragiko preteklosti in med upanjem na Jutri. Tako je začela in vztraja še danes. Dolga štiri desetletja, dvoje generacij. Mnogi upi so se izpolnili, zamolčanost in nadvladje laži v domovini tudi že skopnevata pod toplimi žarki resnice in pravice. Vrste zdamskih kulturnikov so se zredčile, jesen in zima sta nas dohiteli. Le nekateri se vračajo domov, drugi preživeli in mlajši ostajajo v tujini. Spet upamo in čakamo na slovensko zdamsko pomlad, na tretjo generacijo« slovenskega čudeža«.

Odlomek uvodnih misli arh. Marijana Eiletza, predsednika SKA, v Zborniku ob 40 - letnici Slovenske kulturne akcije (Buenos Aires, 1994).

TRI PODOBE IZ OGLEDALA ZGODOVINE

Čas je po svoji intimni naravi trirazsežen: preteklost, sedanjost, prihodnost. Ni treba pripadati kaki izraziti tradicionalistični struji, da lahko podpišemo tezo o trirazsežnosti časa. Danes so si o tem zelo na jasnem celo marksisti. Novejši češki marksistični filozof Karel Kosik npr. razvija v svojem delu *Dialektika konkretno* (Praga 1963) naslednje misli: »V človekovem spominu postane preteklost pričujoča in tako se premaga njena prehodnost, kajti preteklost ni nekaj, kar človek lahko zavrže kot nepotrebno, nasprotno, preteklost vstopa v njegovo sedanjost kot njen konstitutivni element...«

Dr. Milan Komar: Pot iz mrtvila 1999, str.198

Vklenjeni v kolesje časa skušamo ocenjevati sedanjost v luči zgodovine, od koder črpamo navdihe za boljše razumevanje sedanjosti in umišljanje prihodnosti. Težimo k brskanju po zgodovini in k odkrivanju novih dognanj in dokazov, ki naj nam pomagajo ob tem razmišljanju priti do večje jasnosti o gotovih stvareh, ljudeh in dogodkih, do točnejših zaključkov. Marsikdo morda dvomi, če je v današnjem času postmodernistične vrtoglavice vloga zgodovine res tako pomembna. Vedno večji vpliv na naš trezni premislek imajo medijski alkimisti, ki nenehno poustvarjajo »navidezno resničnost« in nam zastirajo jasen pogled na resnično preteklost. Britanski zgodovinar Eric Hobsbawm se vprašuje: »...Kakšna je resnična teža ideologije in politike v delovanju zgodovinarjev? Ali je sploh mogoče spustiti se v iskanje resnice v preteklosti, ali pa se je treba zadovoljiti samo z idejo, da je možno dokopati se le do besed, ki jo zakrivajo in skušajo samo opravičiti sedanjost?« Isti zgodovinar vztraja v prepričanju, da je zgodovina neizčrpni vir navdiha za današnjo debato s pripadniki relativizma o resničnem značaju zgodovinskega izkustva in njegovih zapletih s sedanjostjo...

Naš narod nujno potrebuje notranji mir, napolnjen z dinamiko, kot poroštvo za organsko rast v redu, svobodi in pravičnosti. Vse to je potrebno za obnavljanje njegove življenjske sile, brez katere bo težko preživel v nejasni prihodnosti. Za dosego notranjega miru pa je nujno spoznanje zgodovinske resnice, tega tabuja, ki se mu Slovenci že pol stoletja izmikamo. Potrebujemo le trohico poguma, pa malce intelektualne poštenosti za odkrivanje skupnega spomina. Zgodovina je ogledalo narodne istovetnosti. Bomo kdaj zagledali v njem svojo pravo podobo?

Marijan Eiletz (odlomek iz Meddobja 2000 št.3-4)

...Smisel spomina je, da je posoda resnice. Tako nas učijo stari. Ta smisel, resnica in notranja svoboda pa imata nad človekovim duhom tolikšno moč, da moreta, čeprav skrito in podtalno, celo v najbolj nečloveških razmerah vzbujati nevidne kali upanja in življenjske moči...

...Smisel vsakega pričevanja je usmerjen v sedanost in prihodnost, v življenje, ki šele prihaja in bo prišlo. Pričevanje iz preteklosti le izhaja, se nanjo nanaša, iz nje prejema moč resnice, njegov smisel pa je vsekakor v tem, da s posredovanjem resnice prinaša človeku tudi možnost notranje svobode pri odločanju v sedanosti. Pričevanje je zato bistveno naravnano ne le v preteklost, marveč v sedanost in prihodnost, saj je *živeti v resnici* etični zakon, brez katerega človek prej ali pozneje neha biti človek. ...

Matija Ogrin

(odlomek iz Spremnje besede

k knjigi *Leto brez sonca* Marka Kremžarja ■

V SLOVENIJI SO PRAZNOVALI ZLATI JUBILEJ SKA

Pri NUK-u so otvorili razstavo ob 50 - letnici Slovenske kulturne akcije 1. julija letos pod naslovom »SKA – 50 let v službi kulture in umetnosti«. Razstava bo na ogled do 3. septembra. Za to razstavo ima glavno zaslugo mag. Rozina Švent, ki je s svojim nagovorom... otvorila razstavo. Predavateljica je v svojih izvajanjih predočila na jasn in strnjen način rojstvo in delo SKA. Imenovala je prve ustvarjalne člane, »ki so v petdesetih letih pomagali pri ustvarjanju slovenskega - argentinskega kulturnega čudeža«. Začetna leta delovanja SKA je imenovala kot čas kulturne pomladi. To je bilo obdobje, v katerem so izšla nekatera najboljša dela zdomske publicistike.

Drugo desetletje delovanja SKA je Rozina Švent označila kot obdobje utrjevanja slovenske kulturnosti v svetu, ki ga izpričujejo zanimive študije dr. Milana Komarja, dr. Vinka Brumna in pesnika Franceta Papeža. Tretje obdobje pa je poimenovala kot obdobje dvojnega kulturnega dialoga (dialog med zdomstvom in domovino in med starejšo in majšo generacijo). Pisana beseda v življenjskem obdobju SKA šteje nad 178 knjižnih izdaj.

Rožina Švent je zaključila svoj govor z mislijo in željo, da »*vsí skupaj, tisti, ki žive v izseljenstvu / zdomstvu, in mi, ki živimo v samostojni Sloveniji, se moramo truditi, da bo SKA in predvsem njena osrednja revija Meddobje še naprej vztrajala na poti - kajti le tako se bo ohranjal slovensko čuteči in ustvarjajoči duh našega človeka v svetu*«.

Razstava je sestavljena iz treh delov: prvi del sestavlja »knjižna bera« SKA v 50-ih letih ustvarjanja; drugi del ga sestavlja nekaj arhivskega gradiva, (kolikor je bil na razpolago v Ljubljani); tretji del pa ga likovno dopolnjuje razstava slik Cecilije Grbec, ki je članica likovnega odseka SKA in sedaj živi v Sloveniji. ■

Utrinki iz Slovenije

IZŠEL JE ZBORNİK OB TISOČLETNICI BLEDA

Gorenjski muzej iz Kranja je pripravil praznični zbornik z naslovom Bled 1000 let. Zbornik ima nad štiristo strani, vsebuje petdeset različnih prispevkov (od narave do prebivalstva). Meseca aprila je poteklo prav tisoč let od prve pisne navedbe tega kraja. Zbornik obravnava najrazličnejše teme od zgodnjega srednjega veka do sedaj. Vsebuje več kot petsto prilog: fotografije, razglednice, fotografije dokumentov, zemljevidov in preglednic. Ob tem praznovanju je ravnateljica muzeja v Kranju pripravila posebno razstavo. Osnovni motiv, ki je bil na ogled v Festivalni dvorani na Bledu, je bila listina kralja Henrika II za briksenškega škofa Albuina 10. aprila 1004, v kateri mu podarja blejsko posest.

NOVI KULTURNI SPOMENIKI V SLOVENIJI

Slovenska vlada je sprejela odloke o razglasitvi štirih kulturnih spomenikov, ki so državnega pomena.

Kot take je ocenila strugo in bregove reke Ljubljanice. Zbirka predmetov z rečnega dna, ki jo poleg zasebnih zbiralcev pretežno hrani Narodni muzej Slovenije, obsega več kot deset tisoč kosov najdb.

Drug kulturni spomenik je antično grobišče v Šempetru v Savinjski dolini. Na vzhodnem delu pokopališča je bila odkrita široka magistrala, ki je povezovala Emono - Celeia. Pokopališče ima grobišča iz 1. st. in iz 4. st. po Kristusu.

Ostale dve arhitektonski umetnini pa sta Palača občine v Kranju, delo arhitekta Edvarda Ravnikarja, in Prelovškova vila v Ljubljani, ki so jo sezidali v letih 1911 in 1912. Leta 1931 pa je bila po načrtih arh. Jožeta Plečnika izvedena kvalitetna preureditev, ki je vključevala vrt in opremo notranjosti.

VEČER, POSVEČEN FRANCETU BALANTIČU

Koncem januarja letos je v steklenem atriju Narodne galerije v okviru samorogovih večerov Nove revije potekal večer v spomin na 60-letnico Balantičeve smrti. Nova revija se ga je spomnila z izdajo faksimila Balantičevega rokopisa Muževna steblika, ki je dodan reprintu zbirke V ognju groze plapolan. Igralca Štefka Drolc in Boris Juh sta recitirala nekatere Balantičeve poezije. O pesniku pa so podali svoje misli in poglede France Pibernik, urednik izdaje Mihael Glavan in Balantičev prijatelj, slikar Marijan Tršar. Pesnikova sestra Tilka Balantič pa je obudila nekaj spominov na brata.

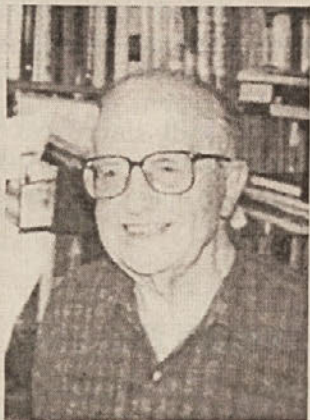
SREČKO KOSOVEL – 100 . OBLETNICA ROJSTVA

Letos je slovenska kulturna javnost praznovala 100 letnico rojstva pesnika Srečka Kosovela.

Eno izmed slavij ob tem praznovanju se je vršilo v Sežani, ki je rojstni kraj poeta, in to v Kosovelovi knjižnici, kjer je potekal celodnevni simpozij. O življenju in sporočilu Kosovelovih pesmi pa so v Cankarjevem klubu razvili zanimiv pogovor med

(se nadaljuje na 4. strani)

PROFESOR JANKO MODER 90-LETNIK

Ob devetdesetletnici prof. Janka Modra se tudi SKA pridružuje čestitkam ob visokem življenjskem jubileju. Vedno nas je spremljal s simpatijo; odzval se je celo (podpisanemu) za prevode pesmi v španščini.

Ali je potrebno, da ga predstavimo? V Družini št. 20 je objavljen pogovor J(ožeta) Z(adravca) s slavljenecem. Takole pravi o njem:

«V 62 letih prevajalskega dela šteje njegov opus več kot 1500 bibliografskih enot. Moder – fenomen, inštitucija, legenda, gigant, predvsem pa "moder delavec", ki mu je spanje še vedno potrata, zato upa, da bo kakšnih šestnajst ur na dan že še zmoget delati.» (Družina 20, maja 04).

V pogovoru – sam o sebi: *«Sem eden od navdušenih in hkrati hvaležnih učencev dr. Antona Breznika. Sploh je v Škofovih zavodih večinoma vsa učiteljska in voditeljska družina delovala dobrodejno ...»*

Duhovit in do sebe ironičen je v spisu *Samopodoba*, ki mi ga je poslal, ko je prevedel mojo *Autorretrato*, tudi kot *Samopodoba*. Naševa stvari, ki jih ima rad in tudi take, ki jih nima rad, pa vrline in posebnosti. Naj jih navedem vsaj nekaj:

«Rad sem Slovenec, ker se zanašam, da je o njih vse slabo že povedano. Poskušam biti povprečen Slovenec, da ne kvarim statistike. Rad se izgubim v množici, da sem lahko čisto sam. Ne silim v ospredje, ker ne znam plavati, ne proti toku, ne z njim, komaj se držim na površju. Govorim tiho in slabo, ker nisem rad na katedru. Tudi, ko sedim v avtu, me sin prosi, naj bom tiho, da ne bo zaspal. Rad sem poročen, ker sem tako sproti na tekočem, kaj vse delam napačno. Knjige rad berem tako počasi, da jih lahko sproti hitro prevajam. Rad prevajam, ker mi to nadomešča potovanja in mi razen izvornika in slovarja ni treba nositi s seboj ne težke prtljage, ne daljnogleda, ne drobnogleda, pa imam vendarle občutek, kaj vse odkrivam iz skrivnostnega podgobja tujih besedil. V družbi nerad govorim, če ne znam povedati nič hudomušnega. Ker sem navajen biti v manjšini, se dobro počutim tudi v osebni poštenosti. Ne gledam televizije, ker se mi zdi prepoceni ogledalo, in ne poslušam radia, ker se mi zdi predraga šola.»

Spis posveča *«Ženi Anici.»*

Kar neverjetno se mi je zdelo o njem tole. Ko je bil v zaporu – ja, devet mesecev – ker da se ni držal kulturnega molka, je spesnil obširno klasično pesnitev *Sla spomina* – na pamet. Pisanje je bilo namreč prepovedano. To je Sonetni venec sonetnih vencev, torej 14 sonetnih vencev in petnajsti magistralni venec, vse v brezhibni sonetni obliki (po rimi in po metru). To predpostavlja kar neverjetno jezikovno veščino – in še posebno, kot bi tu rekli: memoria de elefante. Sam pravi, da je bila *«samo-obramba* – s krikom proti nasilju – dokumentarna

VLADIMIR KOS – OSEMDESETLETNIK

Naš član in prijatelj Vladimir Kos se je rodil v Murski Soboti 2. junija 1924. Klasično gimnazijo je obiskoval v Mariboru. Že takrat je objavil svoje prve pesmi. Doživel je pestro in zanimivo življenjsko pot. Pod nemško okupacijo je odšel v Ljubljano, preživel je nekaj časa v italijanskem taborišču v Gonarsu. Po vrnitvi se je vpisal v bogoslovje. Po umiku leta 1945 na

Koroško, pozneje pa v Italijo je na rimskem Germanicum dokončal bogoslovne študije. Leta 1950 je bil posvečen v duhovnika. Naredil je doktorsko dizertacijo pri dr. Vladimirju Truhlarju. Ni sprejel profesorskega mesta v Švici, temveč se je odločil, da se bo kot jezuit podal na misijonsko področje. Po dveh letih študija na Irskem je leta 1956 odpotoval na Japonsko, kjer je opravljal dvojno delo: kot misijonar v revnem predelu tokijskega predmestja in kot priznan predavatelj na katoliški univerzi na Sophii.

Po prvih pesniških kompozicijah, ki so odmevale klasične oblike in izražanja celo včasih impresionizem in zanimanje za socialno problematiko, je Kos stopil v kontakt z moderno poezijo, stik ki se je poglobil ob življenju na Japonskem. Prva pomembna zbirka iz leta 1960 – prva slovenska knjiga na Japonskem – *«Dober večer, Tokio»* je presenetila slovenske literarne kroge v zdomstvu, saj je matični Sloveniji takrat ostala neznana. Sledilo je še mnogo drugih Kosovih zbirk: *Ljubezen in smrt* (1971), *Spev o naši gori* (1981), *Tisoč in dva verza z japonskih otokov* (1991), *Eseji iz japonskih otokov* (1997) *O, svetloba, voda, zrak* (1999), *Med novim nebesom in staro zemljo* (2003). Leta 1998 so se končno v Sloveniji oddolžili »slovenskemu - japonskemu trubadurju« z izdajo antologije Kosovih poezij *«Cvet, ki je rekel Nagasaki»*. Vladimir Kos nam je znan kot poet, vendar je tudi napisal članke in knjige filozofskega značaja, saj je bil dolga leta profesor tega predmeta na tokijski univerzi.

Že od vsega začetka SKA je Vladimir Kos sodeloval s svojimi poetičnimi stvaritvami (kot v mnogih drugih emigracijski listih) predvsem v Meddobju in Glasu. Pošiljal je SKA tudi zanimiva pisma z idejami, konstruktivnimi kritikami in spodbujanji.

Našemu zvestemu, plodnemu in požrtvovalnemu članu se SKA globoko zahvaljuje in mu želi ob tej pomembni življenjski obletnici še mnogo uspehov in poetičnih daril.

pesem, da si jo bom lahko zapomnil.« In tako je bil »arest le povečičan v sonetih.« Sedmi venec je še posebno dokumentaren, razgali namreč komunistično revolucijo in njihovo strahovlado po »osvoboditvi«.

Naj mu Bog nakloni še vrsto let, vsaj toliko, da bo mogel dokončati načrtovana dela.

Vinko Rode ■

Manco Košir in ljubljansko županjo. Osrednja proslava pa se je vršila v Kosovelovem domu v Sežani. Kosovel je v Ljubljani študiral slavistiko in romanistiko; zanimali so ga umetnost in družbena vprašanja. Začel je pesniške stvaritve zelo zgodaj. V njih zavzemata posebno mesto: Kras, mati in slutnja po smrti. Po stilu so njegove pesmi ekspresionistične, včasih celo simbolistične. Umril je pri 22 letih. Bil je velik iskalec etičnih vrednot, včasih celo vizionar z globoko in nežno senzibilnostjo.

ODLIKOVANJE TONETA KUNSTLJA IN TAMARE GRIESSER PEČAR

22. marca letos je predsednik Slovenske škofovske konference dr. Franc Rode v nadškofijskem dvorcu v Ljubljani izročil visoko papeževu odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice dr. Tamari Griesser Pečar in prim. Tonetu Kunstlju.

Dr. Tamara Griesser Pečar je znana in priznana zgodovinarica ne samo na Slovenskem, temveč po vsej Evropi. Zgodovinarica ima neodvisen pogled na preteklost; ukvarja se s problematiko usode Cerkve za časa komunistične revolucije in pozneje v komunistični diktaturi. Ima zaslugi za velik doprinos pri razčiščevanju slovenske polpretekle zgodovine.

Dr. medicine prim. Tone Kunstelj... pa je že desetletja član Odbora za družino pri Škofijskem pastoralnem svetu ljubljanske nadškofije in predava na tečajih priprave na krščanski zakon. V zvezi s tem sodeluje tudi na mednarodnem področju v različnih organizacijah.

Te vrste odlikovanje je prvič podaril leta 1888 papež Leon XIII. Od leta 1908 se odlikovanje podeljuje tudi laikom za izreden doprinos k ugledu Cerkve v družbi in zvestobi cerkvenemu nazoru. ■

Knjige

ZORKO SIMČIČ

TRIJE MUZIKANTJE ALI POVRATEK LEPE VIDE

Goriška Mohorjeva družba je med drugimi izdala alegorično povest Zorka Simčiča Trije muzikantje ali povratek lepe Vide. Avtor je na podlagi znanega motiva o hrepenenju po boljši osebni in skupinski... usodi dodal še motiv o usodi slovenstva v zdomstvu in zamejstvu. Pripoved se v svojem pričetku in razpletu dogaja v Devinu. Knjigo je ilustriral Hijacint Juša.

MIRKO VASLE

BREVE HISTORIA DE LA LITERATURA ESLOVENA

Mirko Vasle je na slovenski oddaji v radiu Okence v Slovenijo vrsto let posvetil nekaj minut slovenski literaturi. To oddajo poslušajo Slovenci in Argentinci zato je v kastiljščini podajal življenjske podatke naših literatov, njih delo in oceno njihovih stvaritev. Ko je dokončal ta cikel in je imel zbran material, se je odločil, da bo izdal knjigo in sicer v španščini, da bo seznanil širše število bralcev s slovensko literarno zgodovino. Tako je prvič na razpolago knjiga, katero lahko bere in se tako približa delu slovenske zgodovine, kdorkoli obvlada kastiljski jezik.

Ena izmed posebnosti te knjige je, da je skoraj vsakemu literatu dodana fotografija ali slika, dostop do njih ni bilo za avtorja tako lahko delo. Podatki, ki nam jih nudi to delo, so pravilni in imajo glede na važnost, ki jo predstavljajo na polju literature, na splošno tudi odmerjen primeren prostor.

Novost te knjige je tudi ta, da bralci v Argentini v njej lahko najdemo podatke o najnovejših avtorjih, po-

Odšli so...

PROF. MARTIN JEVIKAR

Z globoko žalostjo smo zvedeli, da je 10. januarja v Trstu odšel k Bogu naš član in sodelavec prof. Martin Jevnikar. Lansko leto je praznoval svojo 90. letnico.

Prof. Martin Jevnikar je bil rojen pri Višnji gori na Dolenjskem; študiral je v Škofiovih zavodih in pozneje na univerzi v Ljubljani slavistiko. Predno si je izbral Trst za svoj drugi dom, je poučeval kot profesor na begunski gimnaziji v Monigo. V Rimu je nostrificiral

ljubljansko diplomo ter leta 1961 doktoriral s tezo o vplivu nemške mladinske povesti na slovensko književnost. Bil je univerzitetni profesor v Padovi in Vidmu. Bil je literarni zgodovinar, kritik in publicist. Sodeloval je pri radiu Trst A s svojimi prevodi in dramatizacijami biografij slovenskih pesnikov. Kot odličen slavist je izdajal Primorski slovenski biografski leksikon, pregled zamejske in zdomske literature. Redno in vztrajno je objavljaj svoje članke v najrazličnejših publikacijah med njimi v Mladiki, Vrednotah, Svobodni Sloveniji in vrsto slavističnih člankov v Meddobju.

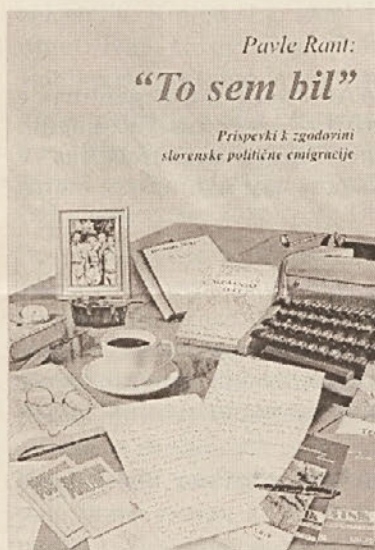
Napravil je ogromno za vse tri Slovenije, vzgajal in vplival je na vrsto intelektualcev in jim bil v stalno spodbudo. Njegova odsotnost se bo poznala v slovenskem kulturnem svetu; posebno praznino je zapustila njegova smrt v Trstu; pri Slovenski kulturni akciji pa smo z njegovem odhodu v večnost izgubili ne samo aktivnega člana, temveč prijatelja. Naj mu Bog stotero povrne vse žrtve, ljubezen in vztrajnost pri delu za slovenski narod in evropsko kulturo. ■

vojnih in celo iz zadnjih let. Kot primere v Argentini imamo od Novačana in Debeljaka pa do zadnjih Toneta Rodeta in Erike Poglajen.

Zelo zadeta je razdelitev modernih literatov, ki so skupaj opisani le pod kriterijem časa, v katerem so živeli, ne glede na ideologije ali literarne stile.

Knjigo je arh. Jure Vombergar že predstavil v nekaterih slovenskih okrajnih Domovih.

PAVLE RANT - »TO SEM BIL« NA PODLAGI ZAPISKOV SPISAL DR. JOŽE RANT

V Buenos Airesu proti koncu leta 2003 je izšla ta knjiga kot Prispevek k zgodovini slovenske politične emigracije. Ta knjiga je izbor dnevnika, ki ga je v svoji zapuščini imel Pavle Rant. Založba te knjige je bila omogočena po radodarnosti mecenca, ki je želel ostati v anonimnosti. Oblikovanje knjige in izdelava platnic pa so delo Monike Urbanije – Koprivnikar.

Knjiga je le del neke vrste izvlečka spominov Pavleta Ranta, kajti celota dnevnika in dokumentacij, ki ga spremljajo, zaobsega neverjetno večjo mero gradiva, ki je zahtevalo od dr. Jožeta Ranta vsaj tri leta intenzivnega dela. Ureditev in zasnova teh spominov zahteva veliko mero dela in pravi kriterija pri obravnavi številnega razpoložljivega gradiva, povsem kadar imamo v mislih redakcijo merodajnega izvlečka.

Naš član dr. Jože Rant, ki je že vsem poznan po svojih kvalitetnih člankih, globokih razmišljanjih in suverenem obvladanju med drugim filozofije in sociologije, je prevzel zahtevno delo, da je pregledal in uredil ves material, ki ga je imel na razpolago in ki je bil del duhovne zapuščine pokojnega brata Pavleta Ranta.

Ti spomini so predstavljeni v tej knjigi pod različnimi poglavji kot na primer: kratek življenjepis, delo Pavleta Ranta v Rimu, življenje v Argentini in nato delo Pavleta Ranta kot novinarja, politika, vzgojitelja in časnikarja. Omenjene so priloge, v katerih, je možno najti spise, dokumente in publikacije Pavleta Ranta. Na zadnjih listih knjige pa so zapisani glavni življenjski podatki nekaterih omenjenih oseb v teh spominih, kar lahko marsikaj pripomore k razjasnitvi celotnega teksta.

Posebne hvale je vredno delo, ki ga je izvršil Pavle Rant z vztrajnim popisovanjem svojih spominov o tako problematičnem obdobju zgodovine slovenske emigracije in slovenskega naroda na sploh. Intelakualno delo, ki ga je izvršil dr. Jože Rant, da je te spise pregledal, uredil in uskladjal je pa pravo titan-sko delo. ■

Dejavnost naših članov izven okvira SKA

GLASBENA UMETNOST

Koncert Bernarde Fink in Marka Fink v Parizu

Proti koncu lanskega leta je društvo Slovencev v Parizu, veleposlaništvo RS in Društvo Slovenija v svetu priredili ... koncert mezzosopranistke Bernarde Fink in basbaritona Marka Finka v Chapelle du Lycee Henri IV. v Parizu. Na programu so bile kompozicije Schuberta, Brahmsa, Guastavina, Cigana in Ipavca.

Koncert mezzosopranistke BERNARDE FINK

Z gala koncertom v celovškem Mestnem gledališču je nastopila Bernarda Fink. Izvajala je skladbe W. A. Mozarta, Josefa Haydna in Gustava Mahlerja s spremstvom na klavirju izrednega pianista Christiana Kocha.

Naša rojakinja je iskana operna pevka, ki gostuje po vsem svetu, predvsem kot vrhunska koncertna pevka. Ob vsakem nastopu sledi njenim izvajanjem številna publika tako v Londonu kot v New Yorku in na Dunaju, prav tako na mednarodnih festivalih.

MARKO FINK koncert v Slovenski filharmoniji

Na sedmem koncertu orkestra Slovenske filharmonije je bil na sporedu Pasijon po Mateju Carla Philipa Emanuela Bacha. Sin slavnega Johanna Sebastiana Bacha je skomponiral to Kristusovo trpljenje in smrt leta 1769 za predvelikonočni teden. Ta pasijon je bistveno krajši od drugih, zato je vsebina pasijona poudarjena samo na Kristusovem trpljenju. V izvedbi pasijona sta se orkestru v Slovenski filharmoniji pridružila Slovenski komorni zbor in zbor Consortium musikum, kot solist pa je med drugimi nastopil basbaritonist Marko Fink. Kvalitetno izvajanje je bilo izvršeno pod vodstvom avstrijskega dirigenta Martina Haselboecksa.

GLEDALIŠKA UMETNOST

GLEDALIŠKA SKUPINA SLOVENSKE VASI V SLOVENIJI

Meseca maja 2002 je gledališka skupina iz Slovenske vasi pričela s svojimi vajami za igro Barka brez ribiča španskega dramaturga Alejandra Casona v prevodu Marije Kutnar. Igro so želeli predstaviti za 50. obletnico Hladnikovega doma v Lanusu. Člani Gledališke skupine Slovenske vasi si pa nikoli niso predstavljali, kako uspešna in dolga bo pot na najrazličnejših odrih prav s to igro. Režiral jo je in tudi nastopal v prvi vlogi član gledališkega odseka SKA prof. Martin Sušnik. Po premieri v Slovenski vasi so nastopili v

Slovenski hiši decembra 2002. Aprila 2003 so prese- netili slovensko mendoško skupnost z odličnim nastopom. Skoraj nepričakovano so se uresničile sanje, da bi ta igralska skupina presenetila slovensko publiko tudi v Sloveniji. Po nasvetih takratnega predsednika Zedinjene Slovenije Toneta Mizerita so stopili v stik s predsednikom izseljenskega društva Slovenija v svetu Boštjanom Kocmurjem. Tako so se sanje končno uresničile in koncem januarja letos je igralska skupina odpotovala v Slovenijo. Pričela se je zahtevna turneja »Barka brez ribiča - Slovenija 2004«. Potovalo je devet igralcev in trije tehnični pomočniki. Prva predstava igre se je vršila v Stari Gorici v dvorani Al. Gregorčiča v Štandrežu. V enem samem stavku kritikov krajevnih glasov bi se posnel uspeh igre: »Gledališka skupina Slovenske vasi je z uspešnim nastopom očarala publiko.«

Druga predstava drame se je odigrala v Novi Gorici v znani dvorani Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. Igralci so se hitro prilagodili velikosti odra in izredni visoki tehnični opremi. Tudi tokrat so nastopajoči ob številni publikli želi aplavze in uspešne kritike. Od 4. do 12. februarja je sledilo devet zahtevnih nastopov. Nastopili so v naslednjih dvor- anah: kulturni dom (KUD) Franceta Bernika v Domžalah, Šentjakobsko gledališče na Krekovem trgu v Ljubljani, v Kulturnem domu v Predosljah pri Kranju, Župnijska dvorana v Višnji Gori, Kulturni dom Šentjošt, Kulturni dom Šentjur, Kulturni dom Slovenj Gradec, Kulturni dom Trnovlje pri Celju. Vsa ta gledališka turneja je pomenila tako za igralce kot za publiko enkratno doživetje. Kako uspešen je bil nastop na Gorenjskih tleh je opisal kronist Gorenj- skega glasa: »Dvorana in balkon sta bila nabito polna. Dolg aplavz je bil nagrada za odlično predstavo.«

Igralski skupini je čestital med drugimi nam znani igralec in pesnik Tone Kuntner in bivši minister za kulturo Peter Vencelj. S to igro so igralci napolnili vrzel na področju slovenskega matičnega gledališča. Nudili so publikli dramo, ki vabi k razmišljanju življenjskih bistvenih vprašanj in k posluhu do drugačnega dramskega literarnega jezika. Primerno in točno obvladanje jezika, tempo dramatiziranja, sproščeno igranje in predanost so bili vzrok tak- šnega in tolikega uspeha. Gledališka skupina Slo- venske vasi je tokrat bila »živa ambasada« Sloven- cev iz Argentine.

Gledališka skupina Slovenske vasi po zadnji predstavi na turneji v Sloveniji z igro "Barka brez ribiča".

ADRIANA OMAHNA

- Meseca marca t.l. je razstavljal v Alianza Francesa (Flores). Skupinska razstava.
- Imela je samostojno razstavo v kulturnem centru Puerto del Arte (meseca marca)
- Junija t.l. je sodelavala v skupinski razstavi na Universidad Nacional de Lanús.
- Pod pokroviteljstvom Dirección de Arte y Cultura moronske občine (UGC-Haedo) je imela samostojno razstavo meseca julija.

HELENA KLEMENC

- V Salonu Apertura SAAP – Sociedad Argentina de Artistas Plásticos (Društvo argentinskih likovnih umetnikov) in v salonu "Nuevas manufacturas" v San Isidro je skupinsko razstavljal meseca marca 2004.

VERONIKA ŠPARHAKL

- Skupinsko je razstavljal meseca marca v Salo- nu Apertura društva argentinskih likovnih umet- nikov in v salonu "Nuevas manufacturas" v San Isidro.
- Meseca maja je razstavljal v Salonu "del Tango" v Vicente López.

IRENA ŽUŽEK

- Januarja t.l. je bila odlikovana s 3. nagrado v ga- leriji Loft Espacio Alfa.
- Meseca marca je sodelovala na razstavi "Feria del Arte" v galeriji Núcleo del Arte.
- Skupinsko je razstavljal v "Salón de Otoño", ob- čine Vicente López.
- Meseca julija je razstavljal skupaj z Andreo Quadri Brula v Slomškovem domu.

ANDREJKA DOLINAR

Razstavljal je grafike v:

- Centro de Arquitectos- Rosario, Santa Fe (april 2003).
- Universidad Nacional de Córdoba (maj 2003).
- Museo Municipal de Santa Fe (junij 2003).
- Universidad Nacional de Entre Ríos- Paraná (av- gust 2003)
- S slikarskimi deli je sodelovala v ....skupinski raz- stavi v Casona de los Olivera v Buenos Airesu, februarja t.l.
- Razstavljal je skupinsko marca t.l.v Salón de Otoño, San Isidro, in v salonu Društva argentin- skih likovnih umetnikov.
- V salonu malega formata občine Vicente López je razstavljal meseca maja t.l.(skupinska razstava).
- Imela je skupinsko razstavo na Universidad de La Matanza (junij)
- Z Marjetko Dolinar sta imeli razstavo v galeriji TR/3 v Ljubljani meseca junija.

Kulturni večeri

PREDSTAVITEV KNJIGE TINETA DEBELJAKA »ČRNI KAMNITNIK«

Letošnji prvi kulturni večer je bil posvečen predstavitvi Debeljakove knjige Črni Kamnitnik. Že lansko leto je bil zamišljen ta kulturni večer kot poklon ob 100-letnici rojstva dr. Tineta Debeljaka, vendar smo ga morali odložiti, ker se je izdaja knjige v Sloveniji zakasnila. Knjigo si je zamislil, uredil in dodal svoje umetniške fotografije Debeljakov vnuk Marko Vombergar. Knjigo je predstavil pesnik Tone Rode.

Večer je pričel vodja literarnega odseka Tine Debljak ml. Pred številno publiko je Tone Rode poetično razvil svoje misli o pesnitvi in življenju Tineta Debeljaka izven slovenske skupnosti v Olavarriji.

Po predstavitvi je Marko Vombergar odgovarjal na razna vprašanja. Zamisel in ureditev te knjige je zahtevala veliko časa in dela. Marko Vombergar je potoval v Loma Negra, kjer je stopil v stik z nekaterimi Slovenci še iz Debeljakovih časov. Fotografiral je precej motivov iz pampe in cementarne. Marsikaj je zvedel iz družinskih razgovorov, prebral je Debeljakove pesmi in črtice; mati Marjeta mu je posredovala vrsto pisem, ki jih je Debeljak iz Loma Negre poslal v Slovenijo svojim dragim. Knjiga pred vsem prikaže odlomke pisem iz te dobe ter v knjigi še neobjavljene črtice iz življenja starih emigrantov. Za izdajo te knjige se je Marko Vombergar obrnil na založbo Družine v Sloveniji, ki je to ponudbo veselo sprejela.

Večer pri SKA se je nadaljeval v živahnem pogovoru med udeleženci, ki so poleg vprašanj prispevali tudi razne anekdote in spomine na pokojnega Debeljaka. Umetniške črno bele fotografije, ki so visele po stenah v dvorani, so dale večeru še poseben pečat.

RAZSTAVA IVANA BUKOVCA: NEBO IN ZEMLJA

V soboto 22. maja 2004 je v mali dvorani Slovenske hiše Ivan Bukovec predstavil izvirna dela, tj. oljnate slike in akvarele pod imenom: Nebo in zemlja.

Odprl je razstavo pesnik in pisatelj prof. Vinko Rode, ki je opisal Bukovčevo umetniško pot.

Za zaključek je prebral kritiko Adriane Omahna: Kaos in kozmos.

Razstava, ki je bila izredno dobro obiskana, je bila odprta tudi v nedeljo 23. maja.

Med najvažnejšimi mislimi v kritiki Adriane Omahna (celotna kritika je bila objavljena v lepen katalogu, pripravljenem za to razstavo), bi poudarili sledeče točke: "Ivan Bukovec, ki je dolgo obdobje svojega ustvarjanja posvetil delu v naravi, dojemal njeno izjemno lepoto in vsa izkustva izražal v svojih slikarskih delih, se je sedaj izhajajoč iz globoke notranje potrebe odločil, da bo spremenil svoje likovno izražanje, za kar je moral nujno spremeniti tudi svoj pogled na svet in nase."

"V strukturi slik moremo zaznati dva izrazito različna prostora, definirana s slikarjevim načinom obdelane površine. Na spodnjem delu večineslik prevladuje močna in stalna formalna geometrizacija, ekstremni red, kozmos, na zgornjih delih slik pa nasprotno lahko zapazimo spontane in gestualne obrise čopica, nered, neformalnost, kaos.

"Slikar sam bi dejal: nebo in zemlja; nebo in zemlja v pričakovanju odrešenja... Kaos in kozmos...ki soživita do vesoljne sodbe...oba pojma sobivata, se konstantno in do neskončnosti medsebojno privlačujeta in odbijata." "Da je to zmožgel, se je Ivan Bukovec otresele vseh predsodkov, ustvaril svoje kompozicije z uporabljanjem samo tistih elementov, ki so lastni plastičnemu izražanju - barvo, linijo, plana, teksturo - in oblikoval svoje notranje podobe kaosa in kozmosa v zapovrstju plastično vizualnih ekspresij"

"V tem primeru pristop k branju oz. razumevanju Bukovčevih slik poziva k globokemu premisleku o delu samem, poleg tega pa zahteva več truda od strani gledavca, ki ni samo sprejemnik. Ker umetniško delo zadobi svoj dokončni pomen šele ko se sreča s publiko."

ERIKA POGLAJEN - DEVET POMLADI

V soboto, 19. junija je SKA pripravila kulturni večer, posvečen literaturi. Predstavili smo publiko prvo pesniško zbirko mlade ustvarjalke Erike Poglajen. Pesniška zbirka se imenuje Devet pomladi - Nueve Primaveras, ker so poezije, ki jo sestavljajo, izbor pesmi, ki jih je avtorica ustvarila v zadnjih devetih letih.

Erika Poglajen pripada že drugi generaciji potomcev slovenskih družin, rojenih na

argentinskih tleh. Erika Poglajen dobro obvlada slovenščino, a jezik njenih stvaritev je kastiljščina.

Knjiga je bila izdana lansko leto. Pobudnica za to izdajo je Rozina Švent. Literarni študij knjige in spremna beseda pa so delo Helge Glušič. Pesmi je vestno in kvalitetno prevedel Branko Rebozov, ki je bil tudi prvi, ki je odkril vrednost in lepoto Poglajenevih poezij. Dobro obiskan literarni večer se je pričel z recitacijo, ki nam razodeva eksistencialno držo pesnice do pesnitve. Po recitaciji je dr. Katica Cukjati podala kratek življenjepis pesnice.

Poezije se delijo na tri poglavja: 1) Poezija in jaz; 2) Življenje, svet in jaz ter 3) Ljubezen in jaz. Poezije so na levi strani knjige v španščini, na desni strani pa je ustrezeni slovenski prevod.

V drugem delu pa je predstaviteljica podala analizo Erikinih poezij. Ob pregledu celotne zbirke je razvidno, da je pri pesnici neko stalno nihanje med

izredno poetičnostjo, razumsko razlago ter globoko vero. Drugi del kompozicij je najbolj razmišljujoč. V tem delu se zrcalijo tesnoba, včasih ostra osamelost in vprašanja brez odgovora; toda kljub temu se skoraj vse poezije končajo z upanjem, soncem, pričakovanjem in miselno razlago. Tretji del knjige pa je izredno bogat in verjetno najbolj estetsko izpopolnjen po bogastvu jezika, primerjavah, metaforah in simbolizmih.

Pesnica je žela odlične kritike v slovenskih časopisih v Sloveniji, v katerih jo ocenjujejo kot pravo literarno odkritje, saj še nima 25 let in razodeva toliko mero dozorelosti, globine in estetike.

Publiki sta doživeto približali Poglajenove pesmi Marta Urbančič – Oblak v španščini in Pavči Eiletz v slovenščini.

Po recitacijah pa se je razvil živahen razgovor s pesnico in prevajalcem. Prijeten večer pa se je zaključil z neformalnim pogovorom in zakusko. ■

nagrajenka

NAŠA ČLANICA LUČKA KRALJ JERMAN JE BILA NAGRAJENA

Prve dneve v aprilu se je vršila 19. revija otroških in mladinskih pevskih zborov v Zagorju ob Savi. Nastopili so najboljši mladinski zbori Slovenije. Udeležilo se je te proslave 44 zborov. Ob koncu revije so podelili Gallúsovo listino za dolgoletno delo in dosežke na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. To priznanje je letos prejela slovenska zborovodkinja iz Argentine Lučka Kralj Jerman. Naša dirigentka je več kot dvajset let vodila otroški pevski zbor Niños y jóvenes cantores de Bariloche. Pevci tega zbora so bili znani predvsem po božičnih koncertih v bariloški stolnici, pri katerih so nastopali odlični solisti. Leta 1982 je zborovodkinja skupaj z zborom obiskala Evropo s številnimi nastopi. Pred leti je ustanovila mešani cerkveni zbor in otroški slovenski pevski zbor Bariloški vrbčki. S tem zborom je leta 2001 presenetila slovensko publiko pod Triglavom. Pri Mohorjevi družbi Celje je pred kratkim izšla zgoščenka s posnetki zbora Bariloški vrbci.

Kot utemeljitev priznanja so poudarili, da se je Lučka Kralj Jerman posvetila glasbeni vzgoji mladine s posebnim čutom, modrostjo in predanostjo. Na ta način je prispevala k obogatitvi podobe slovenske nacionalne kulture. ■

Kronika

RAZSTAVA O SLOVENSKIH PRISELJENCIH V ARGENTINI V MENDOZI

V palači bivše Hipotekarne banke v Mendози so meseca marca otvorili razstavo, ki jo je pripravilo slovensko veleposlaništvo v Argentini, s sodelovanjem slovenskih organizacij ter ministrstvom za kulturo in turizem province Mendoze. Po 11. aprilu so razstavo preselili v Malargüe, 400 km. na jugu Mendoze, kjer je bila odprta do konca istega meseca. K tej razstavi, ki smo si jo lahko lansko leto ogledali v Buenos Airesu v Emigrant hotelu..., so Mendoščani dodali še tri panoje, na katerih so prikazali delovanje mendoških Slovencev. K otvoritvi je prišel veleposlanik mag. Milan Grobovšek v spremstvu svetovalke Jane Strgar. Miha Bajda je izdelal mendoško prilogo k brošuri. Razstava je bila zelo obiskana in tudi z velikim zanimanjem. Kot pomembna primera dosežka mendoških Slovencev je poslanik mag. Grobovšek omenil umetnika Sergija Hočvarja (iz prve emigracije) in dr. Andreja Bajuka, ki je dosegel predsedniško funkcijo slovenske vlade. Program pri otvoritvi je bil še bolj pristrčen ob nastopu treh mendoških pevskih skupin: Mendoški pevski zbor pod vodstvom Diega Bosqueta; Mendoški oktet in folklorna skupina Los Chañares. ■

Slovenska Kulturna Akcija

obvešča da bo koncem letošnjega
leta praznovala

50 letnico

svojega obstoja
s prireditvijo v Slovenski hiši v Buenos
Airesu in z izdajo jubilejnega ZBOR-
NIKA.

Vsi člani in prijatelji pristrčno vabljeni!

CORREO ARGENTINO	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
V. SUC. 6 CORR. CENTRAL	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. GLAS es propiedad de la Acción Cultural Eslovana. Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. Urejuje ga odbor, pod koordinacijo tajništva. Glavni urednik: Katica Cukjati. Director: la Comisión directiva bajo la coordinación del secretario. Tisk / impreso en: Editorial Bóruga del Centro Misional Bóruga, Colón 2544, (1826) Remedios de Escalada, Buenos Aires, Argentina. Izhajanje GLASA SKA denarno podpira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.